

Ta-Nehisi Coates: Vesitanssija

[PM/31 ADMIN](#)

LIISA RINNE (29.7.2020)

Orjuus tekee näkymättömäksi. Tuhansiksi käsipareiksi, jotka raatavat pelloilla, pesevät pyykit, korjaavat astiat – loputtomaksi työksi, jolla ei ole kasvoja ja joita kohdellaan vailla ihmisarvoa.

Orjuuden historia on kipeä ja verinen haava, joka edelleen märkii Yhdysvalloissa. Tämän osoittaa viimeaikainen Black Lives Matter -kampanja. Ja tämän takia myös Ta-Nehisi Coatesin *Vesitanssija* on valitettavan ajankohtainen romaani.

Romaanin minäkertoja Hiram Walker on virginialaisen plantaasinomistajan ja orjan poika. Hän aloittaa tarinansa kertomisen hetkestä, jolloin hän pelastuu hukkumiskuolemalta. Unenomainen näky pelastaa Hiramia ja sinetöi samalla hänen kohtalonsa.

Isän myytyä äidin eteenpäin poika on jäänyt kahden maailman väliin. Hänestä tulee velipuolensa palvelija samalla kun hän oppii lukemaan ja kirjoittamaan. Hän ei kuitenkaan koskaan voi saavuttaa täysin sitä yhteiskunnallista asemaa, joka velipuolella on ihonvärinsä puolesta.

”Istuimme vielä puolisen tuntia, kunnes isäni ilmoitti lähtevänsä yöpuulle. Minä laskeuduin portaat sokkeloon ja menin huoneeseeni. Istuin sänkyäni reunalla ja muistelin päivää, jona isäni oli päättänyt haettua minut pellolta taloon – hän oli hymyillyt ja heittänyt minulle kuparikoloikon. Kaikki elämässäni oli seurausta siitä päätöksestä. Sen ansiosta säästyin pahimmalta meidän elinpiirissämme. Melkein jokainen Locklessin komentolainen olisi ilomielin vaihtanut paikkaa kanssani. Tosin valkoisten lähellä oleminen oli painostavaa, ja Thena oli yrittänyt varoittaa minua, mutta piili siinä muutakin: oli ahdistavaa todistaa, kuinka valkoinen yläluokka oikeasti eli yltäkylläisyydessään ja kuinka röyhkeästi he meitä todellisuudessa riistivät.”

Romaanin tapahtumat sijoittuvat 1800-luvun alkupuolelle. Virginiassa tupakan viljely ja valkoisen yläluokan loiston päivät vetelevät viimeisiään. Taloudellinen ahdinko pakottaa tilalliset myymään orjia eteenpäin. Yhä useampi perhe hajoaa ja rakastavaiset joutuvat eroamaan toisistaan.

On kuitenkin kaksi tietä vapauteen: maanalainen rautatie, salainen verkosto, joka henkensä kaupalla auttaa orjia pakenemaan pohjoiseen.

Puuttuvan äidin Hiram elämässä korvaavat häntä ympäröivät vahvat naishahmot. Kujalta, orjien asuinalueelta hän hakee turvaa Thenalta, joka myös on menettänyt kaiken. Heidän välilleen muodostuu vuosien kuluessa hauras kiintymyssuhde. Myöhemmin tulevat rakastettu Sophie ja Corrine Quinn, rikas valkoinen nainen, joka opastaa Hiram maanalaisen liikkeen saloihin.

Jälleen Hiram toimii kahden erilaisen maailman välissä. Hänestä tulee orjien vapautusliikkeen salainen virkamies. Tämä tehtävä kuljettaa hänet Virginiasta Philadelphiaan ja takaisin. Philadelphiassa Hiram näkee toisenlaisen tavan elää. Mutta tämä ei vielä riitä vapauteen. Tarvitaan toinenkin tie: muistaminen.

”Ja hän tanssi sillalla savikannu päänsä päällä, kun usva nousi joesta näykkimään hänen paljaita kantapäitään, jotka polkivat mukulakiviä ja saivat hänen kaulakorunsa simpukankuoret kalisemaan. Savikannu ei liikkunut; se tuntui olevan osa häntä, ja vaikka hänen polvensa nousivat korkealle, kannu pysyi paikoillaan pään päällä kuin kruunu. Ja nähdessäni tuon uskomattoman ilmestyksen tiesin, että tanssiva nainen aavemaisen sinen keskellä oli äitini.”

Afrikkalaisesta tarinankerronnasta ammentavaa kykyä siirtää muistamisen voimalla ihmisiä ajassa ja paikassa toiseen kutsutaan kanavoinniksi. Yksi Hiram elämään vaikuttavista naisista on Harriet,

maanalaisen liikkeen johtohahmoja hänkin. Harrietista tulee Hiramın mentori, jonka avulla poika oppii hallitsemaan kykyjään.

Ta-Nehisi Coates on toimittaja ja tietokirjailija ja *Vesitanssija* on hänen ensimmäinen romaaninsa. Romaaniinsa kirjailija on suodattanut valtavan määrän tietoa. Kuten kirjailijan huomautuksesta käy ilmi, on osa henkilöiden tarinoista saanut innoitusta todellisten henkilöiden kokemuksista. Myös Moosekeksi kutsutun Harrietin hahmo perustuu todelliseen henkilöön.

Vesi on kautta romaanin keskeinen elementti ja osa tarinaa. Orjat ovat aikanaan kuljetettu vettä pitkin Afrikasta Yhdysvaltoihin ja veden läheisyys laukaisee Hiramissa voiman, jota hän tarinan edetessä oppii hallitsemaan. Veteen liittyvät myös ne kertomukset, joita Hiram lapsena kuulee äidistään.

”Minusta alkoi tuntua, että jokin yritti puskea esiin, jokin kauan sitten umpeutunut mieleni sopukka oli avautumassa. Ehkä minun olisi pitänyt tervehtiä arvoituksen ratkeamista ja uutta tietoa helpottuneena. Mutta kanavointi tuntui siltä kuin luu olisi rusahtanut sijoiltaan ja runtattu taas paikoilleen. Olin sen jälkeen uupunut ja minua kaiheri aina jälkeinpäin kahta kauheampi menetyksen tunne, joten koin jatkuvaa tykyttävää tuskaa ja niin syvää alakuloa, että tarvitsin kaiken tahdonvoimani päästäkseni aamuisin ylös sängystä. Kanavoinnin jälkeen olin monta päivää huonolla tuulella. Se ei tuntunut vapaudelta, ei enää.”

Vesitanssija on Hiramın kasvutarina pojasta tiedostavaksi mieheksi. Samalla siihen kiteytyy koko orjuuden kipeä historia. Kieli ja kertominen ovat olennainen osa tätä historiaa. Ta-Nehisi Coates käyttää taitavasti kielen eri rekistereitä kuvatessaan Hiramın taiteilua erilaisten maailmojen välillä ja kielen kautta syntyviä valtapositiioita.

Hiramın tehtävänä on muistaa. Muistoista kumpuavat kertomukset ovat nekin kahden maailman leikkauspiste. Vain muistamisen kautta näkymättömän on mahdollista muuttua näkyväksi.

Ta-Nehisi Coates, *Vesitanssija*, Tammi, s. 531, suom. Einari Aaltonen,

Lukunäyte: http://media.bonnierbooks.fi/sample-pages/9789520411909_lukun.pdf

Liisa Rinne on tamperelainen kirjailija ja kirjoittamisen maisteri Jyväskylän yliopistosta